

some of them: 'met moeder?''¹ Het 'tin o'bullybeef' onderstreept het motief dat ook Duyzings noemde: 'Je sigaretten. Je geld. Je drank. Je *donuts*', of, zoals het in januari '45 beknopt op rijm werd uitgedrukt: 'De weg naar 't hart, naar 't lief/voert over *corned beef*.'²

Al die verschijnselen zouden zich in het bevrijde Noorden herhalen (wij komen er in deel 12 op terug), wat het westen des lands betreft overigens met dit verschil dat de Canadezen daar niet langer bevreesd hoefden te zijn dat zij de verschrikkingen der gevechten opnieuw te doorstaan zouden krijgen. Dat vooruitzicht was voor de Geallieerde militairen in het bevrijde Zuiden maar al te reëel. Het kweekte zo al niet bij allen dan toch bij velen hunner de behoefte het er nog eens van te nemen (het kon de laatste keer zijn) alsmede een zekere onverschilligheid die zich zowel in vernielzucht als in plunderzucht kon uiten.

Plunderen en vernielen kon men het gemakkelijkst in de geëvacueerde streken. Nu, daaraan was geen gebrek. Het viel nog te begrijpen dat de Amerikaanse parachutisten uit de verlaten huizen van Groesbeek alles haalden wat zij voor hun stellingen konden gebruiken (deuren, ledikanten, tafels, stoelen, kachels, fornuizen) maar daarnaast werden, aldus een plaatselijke geschiedenis, 'alle brandkasten . . . opgeblazen en van hun inhoud beroofd. Ook van de kluis in de sacristie werd een muur weggehakt. Dat hier vaklui bezig waren geweest, bleek wel, want uit de monstrans waren alle edelstenen verdwenen.'³ Dit was geen geïsoleerd verschijnsel. Eind '44 verzamelde een overste van de marechaussee die tot Phaffs missie bij *Shaef* behoorde, E. M. A. Suylen, er in Nijmegen en omgeving de nodige gegevens over welke hij mede op raad van Kruls in een rapport samenvatte dat hij bij *Shaef* indiende; Eisenhower zond toen onmiddellijk een team mèt Suylen naar Nijmegen op nader onderzoek uit. Dat nadere onderzoek resulteerde in een contra-rapport waarin werd beweerd dat Suylen een overdreven voorstelling van zaken had gegeven – hij moest naar Londen worden teruggeroepen. 'Intussen', zo noteerde van Lidth eind januari, 'hebben de plunderingen wel degelijk plaatsgevonden, in ergere mate dan Suylen rapporteerde.'⁴ En zij gingen door.

In december was, gelijk eerder vermeld, een groot deel van de Betuwe door de Geallieerden ontruimd – medio februari waren er, zo rapporteerde de militaire commissaris van de Betuwe aan Kruls, 'alle huizen opengebrouwen, van onder tot boven ondersteboven gehaald en/of leeg-

¹ R. W. Thompson: *The eighty-five days*, p. 208. ² 'Dr. Moerdijk': *Oorlogspoëzie* (1945), p. 24. ³ S. le Göb: *Oorlog over Groesbeek* (1946), p. 24. ⁴ Van Lidth: 'Dagboek', 24 jan. 1945.